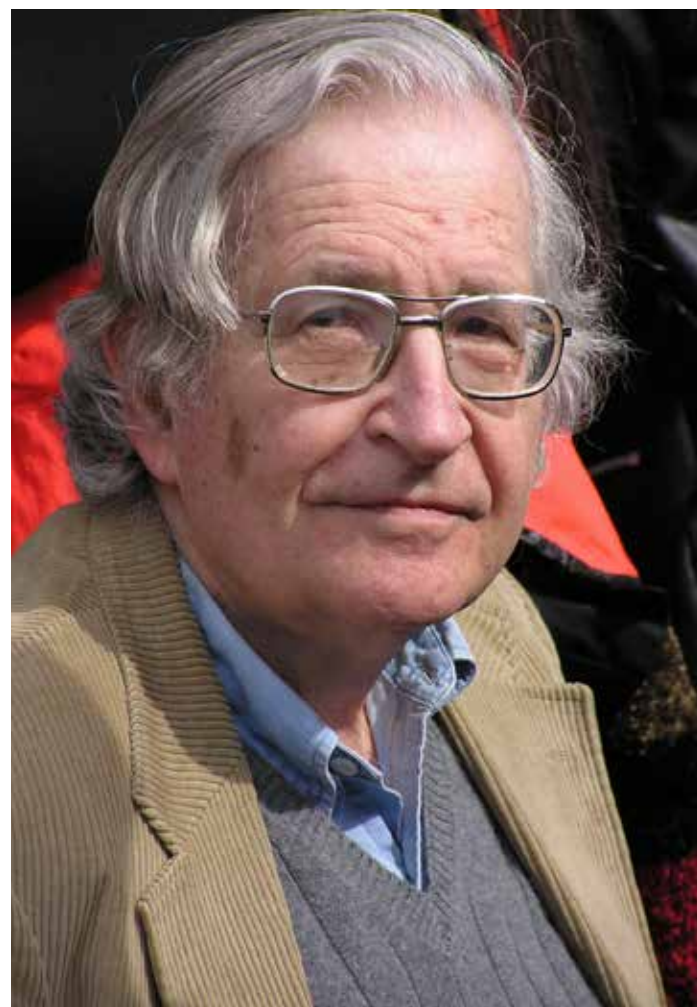

ЧОМСКИ У ПЛАНЕТАРНОЈ БОРБИ ЗА ИСТИНУ

МУДРОСТ ФИЛОЗОФА

И ПРЕЦИЗНОСТ ЛИНГВИСТЕ

Књига „Нова генерација повлачи линију: хуманитарна интервенција и 'одговорност заштите' данас“ проширено је издање састављено од чланака, предавања и делова књиге „Нови војни хуманизам“ („The New Military Humanism“) Ноама Чомског.

Чомски је професор емеритус на Масечусетском институту за технологију (МИТ) у САД и веома је познат у свету као плодотворан аутор књига из области лингвистике и политике. Према многим, спада у ред најистакнутијих и најважнијих ангажованих интелектуалаца на свету.

Ова провокативна књига истражује природу хуманитарних интервенција након Хладног рата.

За Чомског, „нова ера“ у међународним односима започела је НАТО бомбардовањем СР Југославије 24. марта 1999. године. Тони Блер, британски премијер, прокламовао је да „нова генерација повлачи линију“ борећи се за „вредности“ где „брутална репресија једне етничке групе више неће бити толерисана“. Борба за људска права и „принципе и вредности“ постала је привилегија „просвећених држава“ или тзв. „међународне заједнице“. За аутора, „нова ера“ је историјски тренутак без преседана када се у име људских права и „принципа и вредности“ сувереност националних држава више не уважава.

„Нова генерација повлачи линију: хуманитарна интервенција и 'одговорност заштите' данас“ („A New Generation Draws the Line: Humanitarian Intervention and the 'Responsibility to Protect' Today“).

Аутор: Ноам Чомски.
Издавач: Парадајм публишерс (Paradigm Publishers), Болдер, САД, 2012. Број страница: 176.

Истичући „водеће принципе“ „нове ере“, Чомски испитује позиције њених заступника и скептика.

Испитивање је засновано на критеријумима као што су страна и војна помоћ и одговори „међународне заједнице“ на злочине. Ова анализа је резултат ауторовог свеукупног емпиријског и теоријског рада. Он користи широки низ истраживачких извора да доведе у питање, на пример, амерички закон о страниој помоћи којим се додељују мала средства помоћи најсиромашнијим земљама, у поређењу са великим буџетом који се издваја страним армијама за наоружање. Затим, западна војна помоћ и дипломатска подршка Турској за време курдског отпора када су се догодили масовни злочини без постављања питања о људским правима. Другим речима, зашто је „међународна заједница“ „недоследна“ у заштити Курда у Турској као што су доследни у заштити Албанаца на Косову? Према Чомском, заговорници „нове ере“ не пружају „доказ“ за ову „недоследност.“

Једно од круцијалних питања у књизи је зашто „међународна заједница“ није војно интервенисала у Источном Тимору као што је учинила у случају

Косова. Чомски разматра три кључна службено предочена разлога за бомбардовање СР Југославије: „осигуравање стабилности источне Европе“, „спречавање етничког чишћења“ и „осигурање кредибилитета НАТО-а“. Он сматра да је последњи разлог, који је у непосредној вези са првим, најверодостојнији. Исходиште глобалне силе јесте да једино она може осигурати стабилност региона. Другим речима, регион ће бити стабилан само уколико служи интересима глобалних сила. Он тврди да је са НАТО бомбардовањем уследила ескалација насиља и велика избегличка криза, а не обрнуто. Као и у случају Источног Тимора где „међународна заједница“ није интервенисала, тако и у случају Косова где је „међународна заједница“ интервенисала, последице су трагичне. У наредна два поглавља Чомски описује примену „вредности и принципа“ „нове ере“ у Источном Тимору и Косову.

У Источном Тимору ситуација се погоршала након референдума који је одржан 30. августа 1999, када је већина грађана гласала за независност од Индонезије. Као последица тога, порасла је бруталност Индонезанске војске над становницима Источног Тимора. За разлику од случаја Косова, за Индонезанску војску није био формиран суд за ратне злочине од стране „међународне заједнице“. Чомски открива двосмисленост у акцијама „међународне заједнице“ и истражује разлоге за НАТО акције или његово нереаговање у оба случаја. Оно што аутор проналази вредан је материјал за истраживаче како би се увидела веза између војне индустрије, економије и геостратешких циљева. Чомски тврди да је Индонезанска армија била подржана и тренирана од стране запада. Из тог разлога, „просвећене државе“ биле су слепе на жртве у Источном Тимору. Према црквеним извештајима, процењено је да је било око 200,000 жртава у Источном Тимору.

У случају Косова, Западу је био потребан трибунал за ратне злочине како би оправдао бомбардовање

СР Југославије које је трајало 78 дана. У намери да оправда бомбардовање СР Југославије, које је почињено без одобрења Савета безбедности Уједињених нација, НАТО је ушао са трупама на Косову и одмах почео да истражује српске злочине. Косово је било преплављено међународном полицијом и форензичким тимовима у намери да идентификују српске злочине. Насупрот томе, цивилна полиција Уједињених нација није имала довољно средстава и подршке да истражује злочине у Источном Тимору. Чомски тврди да је било веома важно да ови злочини „остану скривени“. Чомски даје преглед свих догађаја пре бомбардовања СР Југославије и закључује да није постајао ниједан званичан извештај који би могао да буде мотив за бомбардовање. Чак и случај Рачак од 15. јануара 1999. године није могао бити разлог да се оптужи званичници СР Југославије за злочине. Он наглашава да „међународна заједница“ није желела да дипломатским путем реши проблем Косова јер би НАТО изгубио своју улогу у међународним односима.

Према мишљењу Чомског, највећу корист од бомбардовања СР Југославије имали су западна

војна индустрија и НАТО, који је потврдио своју „веродостојност“ и доминацију на Балкану. Он закључује да свет има само два избора у вези употребе силе: 1) да следи повећу Уједињених нација или неки други документ бољи од тога, или 2) глобалне силе ће да раде шта хоће, вођене својим интересима моћи и профита. Књига такође поставља интригантна питања: како се универзалност људских права примењује само у случајевима који су од интереса „просвећених земаља“, који су преузели одговорност да заштите људска права у „новој ери“. Књига нуди различите одговоре на ово питање и открива не тако познату страну хуманитарних интервенција које се не појављују често у јавности. Другим речима, оно што за Кантову гносеологију (теорију знања) није могуће сазнати, „биће по себи“, Чомски открива такву врсту знања својим читаоцима у политичим списима.

Као и у другим књигама, тако и у овој, Чомски демонстрира мудрост филозофа и прецизност лингвисте

у намери да истражи истину у међународним односима и да подстакне дискусију о употреби или неупотреби моћи у њој. Књига је написана јасним језиком тако да може бити интересантна не само стручњацима, већ и широкој јавности. Она је значајан допринос политичким наукама и свим онима који се баве међународним односима и геополитиком. Књига подстиче читаоце да поново размисле о различитим аспектима међународних односа са дубљим разумевањем света у коме данас живимо.

У закључку, Чомски каже: „Има смисла борити се за бољи свет, али не удовољавањем обманама и илузијама о свету у коме данас живимо.“ ■

Милош Раствоић
Дукејн универзитет, САД